

HACI BEKTAŞ DERGAHI POSTNİŞİNİ HAMDULLAH ÇELEBİ'NİN 1826'DA KIRŞEHİR ŞERİAT MAHKEMESİN'DE YARGILANMASI

Şeyh Hamdullah Çelebi: Adım Mehmet Hamdullah; annemin adı Rahime, babamın adı Seyit Şeyh Feyzullah Efendi, tevellüdüm 1183'dür. Pir-i Horasan Hünkâr Hacı Bektaş-ı Veli sulbü ve soyumdur. Onun şerefli vakfı mütevellisi meşihatıyım. Evladiyelik, velilik ve vakıf mütevelliliği reisliği ecir almaktayım. Halife padişah üçüncü Selim Han'dan Aliy-ül Âlâ Efendilik payesini belgeyi sultaniye almışım.

Kadı: Şeyh Efendi esamenizi iyice anlatın!

Şeyh Hamdullah Çelebi: Adım Mehmet Hamdullah; annemin adı Rahime, babamın adı Seyit Şeyh Feyzullah Efendi, tevellüdüm 1183'dür. Pir-i Horasan Hünkâr Hacı Bektaş-ı Veli sulbü ve soyumdur. Onun şerefli vakfı mütevellisi meşihatıyım. Evladiyelik, velilik ve vakıf mütevelliliği reisliği ecir almaktayım. Halife padişah üçüncü Selim Han'dan Aliy-ül Âlâ Efendilik payesini belgeyi sultaniye almışım.

Kadı: İbrahim Selamet Efendi, sen anlat bakıyım.

Cevap: Efendim Kadı Hazretleri, ben de Şeyh Çelebi Hamdullah'ın küçük kardeşiyim. Hacı Bektaş Veli Hazretlerinin soyu sulbü olurum. Vakıftaki görevim, postnişin olan Şeyhe muavinliktir. Adım İbrahim Selamet. Babam Çelebi Şeyh Feyzullah Efendi, Anam Rahime Ana'dır. Dergâhtan mütevellilik maaşı ve evladiyelik maaşı alırım. Her türlü vergi bağışıklığı vardır. Öşür, hayvan vergisi, arazi vergisi, ev vergisi vermemekteyim. Halife padişah Dördüncü Sultan Mustafa Han Hazretlerinden Efendilik unvanı almışım. Tevellüdüm, [H:] 1185'dir.

Kadı: Memiş bin Habib, sen Esameni söyle.

Cevap: Adım. Habib, Dergâhta görevli Memiş Ağa'nın oğluyum Babam ölünce görevine ben devam ettim. Anam Malhatun, tevellüdüm 1198'dir.

Kadı: Koçar bin Halil İbrahim, sen esameni söyle.

Cevap: Göçerlerin Hacının oğluyum. Anamın adı Hadıca. Dergâhta meydancılık görevi yaparım. Tevellüdüm 1201'dir.

Kadı: Resul bin Derviş Hüseyin, sen esameni söyle.

Cevap: Anamın adı Safiye Cennet, babam Dergah'ın seyisi. Ölünce o görevi bana Çelebiler verdi, ben devam etmekteyim. Çelebinin at arabacısıyım. Adım Derviş Hüseyin. Tevellüdüm 1215'dir.

Kadı: Durak bin Hüseyin Balım, sen esameni söyle.

Cevap: Adım Hüseyin Balım. Anamın adı Safiye. Babam Dergâhın kilerine bakardı, ölünce onun görevini Çelebi bana verdi. Tevellüdüm 1195'dir.

Kadı: Derviş Yusuf sen esameni söyle.

Cevap: Babamın adı Şahkulu. Adım Derviş Yusuf. Dergâhın muhasebe görevini Şeyh Çelebi Hamdullah Efendi bana veridi, ben yapıyordum. Tevellüdüm 1187'dir.

Kadı soruya Hamdullah Efendiden başlar.

Soru: Şeyh Efendi anladık anlamasına, amma öyle kebir-i mühimme bir mevkiin Reisi iken niçün adamlarının Şeriat-ı Muhammedi'ye aykırı ve inkârcı küfür ve kâfirlik durumlarına

mani olmadın? Ayrıca beldeyi fesada verdin, Müslüman Askeri Sekban-ı Cedid'i hazmedemedin.

Cevap: Efendim Kadı Hazretleri, adamlarım dediğiniz Oğuz Türkmenlerimizdir, çoklukla köylerde yaşamaktadırlar. Konargöçer olanları da vardır. Onların Şeri'at-ı Muhammedi'ye inkârları ve aykırı halleri yoktur. Sen zan ve şüphe ile söylüyorsun mahkemeye Kadı Efendi. Bu zan da senin içinde küfrü günahdır.

İkaz: Mahkememize hürmet ve kıyam ederek cevap ver.

Soru: Neden Bektaşilerin, yeniçerilerin devletli İslam Halifemize kazan kaldırışına mani olmadınız? Sen neden bunları duyduğun halde Bektaşileri iyiliğe telkin teselli etmedin? Bir de üstüne kasabaya fesadı soktun, küfre girdin? Sen küfür ehli oldun. Bunları nasıl inkâr edeceksin? Anlat bakıyım.

Cevap: Kadı Efendi Hazretleri, sen şunu bilesin, bana inanasın, ben din adamıyım. Hiçbir lahza bile kötülüğe, küfre, fesada pişiva olmam. Kebir-i İslam, Pir-i Horasan Vakfı Mürşidiyim. Bana küfür yüklemenizi, beldeye fesat soktu demenizi ben kabul etmem; Allah ve Peygamberi de kabul etmez. Bugün dünya var, yarın âhiret var, bunu bilesin.

Soru: Padişahımız, devleti İslam, Halifeyi Müslüman Hazretlerine kötü zanda bulunan bir kişi küfrü delalettedir, küffardır. Katledilmesi dinimizin kutsal emridir.

Cevap: Efendim Kadı Hazretleri, padişahlarımıza tarih boyunca bağlılığımızı bildirmişiz. Kan dökmeyen, zalim, gaddar olmayan Halifelerimizin eteğini öpmüşüz. Onların Kadılarına, Mahkemeyi Şeriatlarına hürmetimizi bildirmişiz. Suçsuz yere ahalisini katleden kanını döken kim olursa olsun, reddi mahbup ve matluptan yaddır.

Soru: Şeyh Efendi ne demek istiyorsun? Ağzından baklaları çıkar. Ehli Sünnetiz Elhamdülillah. [Elyazmasından iki satır okunamadı]

Cevap: Efendim Kadı Hazretleri, sizler Sünni ve surette Müslümansınız. Bizler ise sirette, içten, soydan, sulbden, özden muameleten Müslüman'ız. Ehl-i Beyt bendelerine yapılan kanlı katliamlarla, zulüm ve kötülüklerle İslam ve Müslüman olmaya hak ahlakına hiçbir devirde suret Müslümanlığı yakışmamıştır.

Bu Ali Resul'e, Ehl-i Beyt'e işlenen cinayetden sonra kendilerine Müslümanlık adının yakışmadığını görerek bizzat kendileri Sünni adını koymuşlardır.

İslam ve Müslüman demek olur ki, Ali Resulün mübarek ruhuna eziyet olacağından bu kadar tarafıyan kanını dökemez.

Soru: Şeyh Efendi, senin dediğin Ümmeyeoğulları hükümetini geçelim. Dört hak mezhep üzere Abbasoğulları gibi ve dört hak mezhep üzere Selçuklular gibi ve Halife-i Raşiddin nasıl Şeria-ı Muhammediye'yi adaletle İslam'a yakışır adaletle götürmüşlerse bu devleti İslam, Halifeyi Müslüman içinde bulunduğumuz dini Şeriayı da dinin emirleri üzere götürmekteyiz. Şüphe eden kâfiridir. İtirazın var mı? Cevap ver.

Cevap: Kadı Efendi Hazretleri, Birincisi, dört hak mezhep de hak olmaz. Hak birdir, iki de denmez, dört de denilmez. Semavi dinlere mezhep diyecekse Hz. Musa'nın Tevrat'ında ahkâmı vardır. Hz. Davud'un Zabur'unda ise ahkâm Tevrat'a bağlıdır Ayrıca mezhebi yoktur. Hz. İsa da İncil'in ahkâmı vardır. Kuran-ı Kerim'in de İslam ahkâmı vardır. Dört semavi kitapta üç mezhep vardır.

Allah'ın vahyettiği ecdadım Hz. Muhammed'in bizlere tebliğ ettiği İslam'ın bir tek mezhebi vardır. O da İslam ve Müslüman ahkâmıdır.

Hz. Peygamberin Ali'nin evladına işlenen cinayetlerle kanını döken katilleri asla Müslüman kabul edemeyiz. Suçsuz yere kan dökenler İslam olamazlar.

Senin dört mezhep dediğin kişiler ne Peygamberin yüzünü görmüştür, ne meclisinde bulunmuştur, ne soyu sulbünden gelmiştir. Dinimizde bir mezhep vardır oda İslamdır.

Mensubu olduğum Gürüh-u Naci toplumu olan bizler İslam umdelerini yerine kusursuz olarak getiriyoruz.

Hız. Peygamberin Ali'nin evladının, Ehl-i Beyti'nin kanını döküp katil olan kişiler kendilerine İslam adını, Müslüman adını bile yakıştıramamışlar da biz Sünni'yiz demişlerdir. Efendim bu da gerçektir.

Suçsuz yere ahalinin kanını dökmek İslamiyet'le ilişkisini kesmek demektir. Benim savunmam budur. Kabul etmek, etmemek siz efendime aittir.

Kadı: Kes, kes Şeyh Efendi, bu kadar mantıksız, kaynaksız kitaba mezhebe uymayan kelimeleri söyledin ki kendi dilin ile idam ipini boynuna takmak mı istiyorsun?

Cevap: Efendim Kadı Hazretleri, benim idamdan korkum yoktur. Doğru Müslümanlık yolundayım, doğruyu söylüyorum.

Kadı: Şeyh Efendi, dört halifenin izinden giden Emeviler olsun, Abbasiler olsun, Selçuklu Sultanları olsun Osmanlı Sultanları olsun Sünnetten senetten ayrılmamışlardır. Bunlara dil uzatmak küllühüm kâfirliktir. Bunların izinden gitmeyen zındıktır. Bunların doğru yolda olduklarını kabul edip dille beyan etmen gerekir.

Cevap: Efendim Kadı Hazretleri, kan döken zalim kimler olsa asla Müslüman diyemem. İslam kanını hükümdar tahtı için döken bu saydığın devletlerin hükmettiği topraklarda, Gürüh-ü Naci olan biz Müslüman Oğuzların kanları hiç kurumamıştır. Kan döken zalim için bana Müslüman dedirmek mi istiyorsun? Bizden hiç kimse bunlara Müslüman diyemez! Sünni diye biliriz.

Kadı Efendi çok kızmıştır. Hızlı hızlı demir topuzunu önündeki tunç kafese vurarak,

Kes be seni bi-edeb Şeyh! Şu anda idamının kokusunu almıyor musun? Mahkeme-i Şeria-ı Muhammediyye önünde sebn-i lisandan (sözle hakareten) dolayı ayrıca dayak cezası veririm. Bu konuşmaları daha mahkememiz önüne getirme ağzına da alma. Sonra aklına haa...

Çavuşlara, "Alın alt kata bu Şeyhi" der.

Ertesi Gün

Kadı: Anlat Şeyh Efendi. İdamın kokusunu alıyorsun, değil mi? Benzin de çok bozuk. Şeriatın kestiği yer acımaz.

Kah kah gülüşürler.

Cevap: Efendim Kadı Hazretleri, gürüh-u eşkiya olan çavuşlarınız bana geceleri çok zalim, gaddar davranıyorlar.

Kadı: İslam Halifesinin Müslüman Asâkir-i Mansure-i Muhammediye askerlerine gürüh-u eşkiya diyemezsin. Yeniçeriler eşkiya gurubu idiler. Cezalarını buldular.

Şeyh: Kadı Efendi Hazretleri, sen Sünni gürühuna İslam dememizi mi istiyorsun? Bizlere hiddet şiddetle kabul ettiremezsin. Asla Müslüman diyemem.

Kadı: Şeyh Efendi, aklını başına toparla, düşün. Elhamdülillah Müslümanız; askerimiz de Müslüman, Mahkeme-i Şeria'mız da Müslüman, Devleti Halifemiz Padişahlığı ülkesi de Müslümandır. Mecbur kabul edeceksin. Ben sana kabul ettirmesini biliyorum.

Cevap: Efendim Kadı Hazretleri, asla acıma hissi olmayan zalim, gaddar, bu kadar merhametsiz kişileri kabul edemem. Hiçbir gerçek eren, eşkiya gürühuna İslam veya Müslüman dememiştir.

İstanbul’da Belgrat Ormanlarında, Istranca Ormanlarında diri diri yakılan on binlerce oğuz Türkmenlerimiz olan Müslümanları yakan şaki nasıl olur da Müslüman adını alır?

Kadı: (Tokmağını tunç zile vurarak bağırdı) Vay dinsiz vay! Sen buraya hesap sormaya gelmedin. İdam olmaya geldin. Gereksiz sözleri söyleme. Adabını takın! Sus!

Konya Kadısı Aksaraylı Abdul Kayyum Efendi (Kibar bir eda ile kadıya rica etti): Şeyhe mücade et, konuşsun; konusunu bitirsin.

Kadı: Şeyh efendi, Şeyh efendi, konuş, konuş dinlenilmesine karar alındı. Devam et.

Hamdullah Efendi: Kerbelâ’da Hz. Hüseyin şehitliğinde, “Kan döken bu şaki güruhu asla İslam olamaz.” buyurmuştur. Ve “Bu şaki güruhuna mahşerde dedem şefaet etmeyecek.” demiştir.

Hz. Peygamberin sevgili kız torunu Zeynep kanlı zalim olanlar için “Eşkîya güruhunu asla İslam, Müslüman adıyla anmayınız” diye bize vasiyeti vardır. Kan dökerek, hiddet, şiddet ile bizlere zor ile Müslümanlığınızı söylettiremezsiniz.

O tarihten sonra gelen erenlerden, evliyalardan, imam veya meşayihden kimse Kerbelâ katillerine ve benzeri olayları meydana getirerek kan dökenlere asla İslam ve Müslüman denilmeyeceğine yeminle bildirmişlerdir.

Kadı: Haddi aşırıyorsun Şeyh Efendi. Kadirini kendin ayağımın altına atıyorsun. Sen, biz Sünnet vel cemaat ehline olmayan, bulunmayan kusurunu söylemek için Mahkeme-i Şeria’ya dikilmedin. Devleti İslam Halifeyi Müslüman Efendimize asi gelmiş suçlu kâfir yeniçerilerin tarafı, suçlarının ortağı olarak dikiliyorsun. Senin Müslümanlığımızı kabul etmen etmemen sünnet ehli oluşumuzun şerefine leke olamaz. Bunu bilesin.

Ertesi gün

Müftü Hacı İlmullah Halim Efendi Soruyor: Şeyh Efendi, mensuplarınız namaz kılmıyorlar. Bu zındık, dinsiz topluluğu neden Ehli Sünnet yoluna iltihak etmelerini emredip, namaza müdâvim olmuyorlar? Siz bu zındıkların cezasının verilmesinde izlediğiniz yolu anlatınız.

Cevap: Efendim Müftü Hazretleri, namaz kişinin kendine ait bir ibadettir. Topluluğu ilgilendirmez. Kişi isterse evinde kılar Allah’tan sevabını alır. İsterse kılmaz Allah’ta inkâr etmeyen, kazaya koyana cezasını vermez. Bize de ceza vermek düşmez. Kişi ne kadar Allah’a yaklaşırsa yaklaşır, uzaklaşırsa uzaklaşır. Allah’la kulunun arasına giremeyiz. Bizim dergâhımızda böyle bir ceza uygulanması yoktur.

Müftü: Vay dinsiz vay! Namaz nasıl ferdi ibadet olabilir? Cemaatle kılmak mecburiyeti vardır. Düzgün sırayla namaza durulacaktır. Hem de o kadar sık omuzlar bir birine dayanacaktır ki şeytan araya giremesin. Sen nasıl namazı kişi yalnız başına isterse evinde kılar istemezse kılamaz dersin? Eeeeyy...

Cevap: Efendim Müftü Hazretleri, camide omuzların sıklıkla birbirine dayanması “Şeytan ileriye geçmesin diyedir” diyerek sizi kandırmalarına inanmayınız. O uygulama Şam Emevi camisinde haksız zalim olan Muaviye ve Yezit veya Emevi hükümdarlarından birisi mihrabda iken bir kişi ileriye geçerek suikast yaparak yaralamasın, öldürmesin diye uyduruk bir tedbirdir. Dinen alakası yoktur. Aynı Şeytan yalanı zamanımızda devam etmektedir.

Müftü: Şeyh Efendi, neden namaz kılmıyorsunuz? Namaz kılarken Kuran okumuyorsunuz? Yaptırılan tahkikatta Türkçe dua ile iktifa ettiğiniz, Kuran okumadığınız

anlaşılmıştır. Kuran'ı inkâr ettiğiniz anlaşılmıştır. Bu sorulara ne diyeceksiniz? Mensuplarınız ne söylüyor? Onu anlat mahkememize.

Cevap: Efendim müftü Hazretleri, bizler salât-ı daimdeyiz. Daima Allah'la beraberiz. Salâtı inkar etmiyoruz. Cem cemaatimizin toplantısında Türkçe dua ettiğimiz doğrudur. Bazı Kuran da okuduğumuz vardır. Kuran'ın dua olan kısımları okuruz, mesela Fatiha gibi.

Kuran'ın düşünüp, fikir etmek, ibret almak için geldiğine inanıyoruz. Allah'ın bizlere “Düşünün, ibret alın, tefekkür olun, aklınızın kullanın” ilahi hitabını. Allah'tan aldığımız bu emri gerisin geriye Allah'a göndererek, “Ey Rabbimiz düşün, ibret al, tefekkür kur, hisse al bilesin ki şöyle şöyle oluşlar olmuştur” diye Allah'a Kuran'da geçen olayları anlatmanın ibadet olamayacağına inanıyoruz. Dua olan kısımlarını da okuyoruz.

Müftü: Şeyh Efendi, mahkemeye sapık fikrini anlatma. Kuran'ın hiçbir ayetini diğer bir ayetine tefrik, tercih edemezsiniz. Tümü Allah'ın emridir, sözüdür. Her rekâta bir ayet okunur. Ayetin manası sizi ilgilendirmez. Manasını anlamadan okunan, uyulan daha sevaptır. Kâfirliğinizi ve küfrünüzü anlatıp durma.

Cevap: Efendim Müftü Hazretleri, Kuran-ı Kerim'in her ayeti Allah sözüdür. İlahi emirdir. Siz Ehl-i Sünnetler bildiğiniz gibi devam ediyorsunuz.

Biz Müslümanlar, hayâ ederiz ki Allah'ın divanına durunca, “Rabbimiz bilesin ki Âdem ile Şeytan'ın, İbrahim ile Nemrud'un, Yusuf'la Züleyha'nın, Musa ile Firavun'un aralarında şunlar, şunlar geçmiştir. Tarihi kıssalarda şöyle şöyle olmuştur” diye Allah'a tekrar hatırlatmak için Kuran okumuyoruz. Amma kendimiz öğrenmek için okuruz.

Biz ayinlerimizde cemaatçe Türkçe olarak Allah'tan istediklerimizi terennüm ederiz ki Kuran'daki tarihi kıssaları tekrar Allah'a hatırlatmaya gerek kalmaz. Biz Allah'tan akşamımızı, sabahımızı, vakitlerimizi hayırlı getirmesini; göklerden hayırlı rahmetler yağdırmasını; yerden hayırlı bereketler vermesini; bekârlarımıza hayırlı evlendirmeler; hastalarımıza şifalar vermesini ve bütün ihtiyaçlarımız için Allah'tan yardım bekleriz.

Müftü: Çok uzattın Şeyh Efendi. Duanızın kabul olmadığı da bellolmuştur. Allah zevalınızı ve belalarınızı tümünüzün birden vermiştir. Dini sapık kimseler olduğunuz meydana çıkmıştır. Ehli Sünnetten olmadığınız için dünyada münkariz, Ahrette Cehennemlik olmuşsunuz.

Kadı: Şeyh Efendi, Şeyh Efendi! Dinsiz Şeyh Efendi! Allah'a şekil vererek, kendinize benzettiğinizi anlat bakalım. Onu nasıl uydurdunuz?

Cevap: Efendim Kadı hazretleri, Allah ayrı, yarattığı âlemler, Arz Semavat ayrı değil. Halik-i Âlem her yerde hazır, nazırdır. Bir yerdedir demek, başka yerde olmamasını söylemektir. Biz dergâhımızda mensuplarımıza Allah kulundan ayrı ve uzaktadır diyemeyiz. Allah kulun aynısıdır da diyemeyiz, gayrıdır da diyemeyiz. Her yer Allahın mülküdür. Her şey Allah'ın tasarrufundadır. Yeryüzünün her yeri Allah'ın malı mülküdür. Kendisi de başında hâzır, nazırdır. Yalnız bir yere, Camiye, Mescide, dergâha Allah'ın evidir, Allah'a yalnız orada ibadet edilir diyemeyiz. Hiçbir yarattığını Allah benzetemeyiz. İşte Allah'tır diyemeyiz. Ama hiçbir yarattığını da Allah'tan ayırdır diyemeyiz.

Dedim aydınlık var, dedi aynımda
Dedim günahım çok, dedi gönlümde
Dedim mehtap nedir, dedi koynumda
Dedim ki göreyim, söyledi yok yok

Kadı: Şeyh Efendi, Şeyh Efendi, yuh sana be! Dergâhınızda Acem düzmesi söyleyen şairlerinizin En-el Hak dediklerini niye saklıyorsun? İtiraf etsen de saklasan da biliyoruz

küllühüm kâfirsınız. Mahkeme-i Şeria'nın sonunun hayatının da sonu olduğunu bilmiyor musun? Doğruyu söyle, haydi bakalım...

Cevap: Efendim Kadı hazretleri, ölüm hayatın sonu değil. Yaşayış oradan sonra başlayacaktır. Babam Feyzullah Efendi ve Dedem Şiri Bektaş Efendi yüzlerce nefes, düvazımam söylemiştir. Bu fakır Çelebi Hamdullah da yüzlercesini söylemiştir dergâhlarımızda, toplantılarda söylenmektedir. Kişi Hakk'a ulaşmak için yetiştirilir.

Talkınlarımızla Hakk'a ulaşmak olur, ama kul Hak olamaz. Yaratılan kalkıp da bir arz, bir semavat, ayrı bir âlem yaratmaya kalkışamaz. Böyle bir iddiada eden hiç olmamıştır. Olsa bile deli diye oradan uzaklaştırırız.

Kadı: Şeyh Efendi, vaktiyle şu konuşmanız duyulmuştur: “Bu Şariat hükümleri zamanımıza göre değişmesi gerekir.” Bu lafınız küllühüm kâfirliktir. Kâfirin katli vaciptir.

Cevap: Efendim Kadı Hazretleri, demedim, amma desem de küfür olamaz, çünkü mecelle, dinimizin temeli olan Kuran-ı Kerim'den alınmış kabul edersiniz. Bu kadar geniş kanun maddeleri vardır. Bu maddeler tam Kuran ayetlerinden alındığı halde belki de yetmiş defa değişmiştir. Bunu siz de bilirsiniz. Bütün fıkıh âlimleri de bilir ki şu anda maddelerin ihtiva ettiği kanunu konular Kuran-ı Kerim'in hiçbir ayeti ile tıpa tıp uyuşamaz. Çekişir durur.

Sizin dinimiz dediğiniz konular, mahkemede ve şeriatı şerifin içinden ayıklanmış sıyrılmış çıkmıştır. Şimdi siz Müslüman adına, dinimiz adına dediğiniz doksan dokuz konu sayılsa bir tanesi dinimiz adına hayatımızla alakası yoktur.

Bu küfür olmuyor da “Bizzat Allahın Resulü içinde de olsa zamanımıza göre ayetlerin hükmünü değiştirdi” sözümüz mü küfür oluyor?

Zaten Kuran demiyor mu ki anlayasınız diye Arap olduğunuz için Arap lisanı üzere bu Kuran'ı size indirdik. Akıl edin, akıllı olun, akıl sahiplerine Kuran'da iyiliği, kolaylığı indirdik demiyor mu? Oğuzlarımızın bunu anlaması için Arap mı olmasını istiyorsunuz?

İnkâr etmemek şarttır. Bu şarta göre namaz kılmayan inkâr etmediği müddetçe kâfir olmaz, katli de vacip değildir. Amma siz savmü salât etmiyor diye Oğuzlarımızdan çoğunu idam ettiniz.

Müftü: Sus, sus günahkar oluyorsun

Kadı: Tabii ki katli vaciptir.

Cevap: Kadı Efendi Hazretleri, eğer katli vacip olsaydı salâtın kazası olmaması gerekirdi, çünkü salâtın kazası vardır.

Kadı: Hacca gitmek ömründe hali vakti yerinde olana farz, gitmeyen kâfirdir. Katli vaciptir. Salât ve Savm (namaz ve oruç) da terk edenin katli tabii vaciptir. Kadı bağırarak kâtibine “Hacı Mevlana İsmail Efendi, Şeyhin konuşmasını yasaklıyorum. Ne derse asla yazma” dedi.

Ertesi günü

Kadı: Şeyh Efendi, sen ve mensuplarınız, Ebubekir'in Ömer'in Osman'ın sırası ile sevilmesi gerekirken ilk üç Halifeleri sevmeyip atlayarak Hz. Ali'yi sevmenin günah olduğunu bilmiyor musunuz?

Ehli Sünnet vel Cemaatin kabul ettiği ayetle, hadisle beyan edilen yoldan niçün sapmaktasınız?

Dinimize göre Ebu Bekir'i Ömer'i Osman'ı sevmemek küfür ve kâfirliktir. Kâfirin katli vaciptir. Eey?

Cevap: Efendim Kadı Hazretleri, Hz. Peygamberimiz buyuruyorlar ki benim ashabım gökteki yıldızlara benzerler. Hangisine uyarsanız yönünüze ve yolunuza rehberlik yaparlar.

“Geceleri çölde kalan kişiye yıldızlar yönüne gideceği yoluna rehberlik ederler.” Hadisi gereğince fakir ve mensuplarımız olan Oğuzlarımız Hz. Ali’ye öncelikle uyuyoruz, seviyoruz. Biz Müslümanların Hz. Ali’yi bütün ashabın üstünde sevmemiz Allah’ın emriyledir. Hz. Muhammed’in gerçek hadislerine dayanmaktadır.

Ashab olsun, ümmetten olsun, kan döken katilleri biz Müslümanlar sevmeyiz, çünkü Allah Kuran-ı Kerim’inde “Lanetullahı alel kavmin kâfirin” buyuruyor. “Lanetullahı alel kavmin zalimin” buyuruyor.

Hz Ali’nin ve Ehl-i Beytinin masumluğuna inanıyoruz. Hz. Peygamberden sonra en çok sevdiğimiz kişiler olmaktadırlar.

Müftü: Şeyh Efendi, Şeyh Efendi, iyi anla! Ashabı bölüp bir kısmını, Ebu Bekir’i, Ömer’i, Osman’ı sevmeyişinden senin katlin vaciptir. Bunu bilesin ya Şeyh Efendi!

Kadı: Şeyh, sen beldeyi fesada verdiğin zaman Sekban-ı Cedid’e selb-i lisanda bulunmuşsun. Bu hususta aleyhinde şahitlerini dinlemişiz.

Cevap: Efendim Kadı Hazretleri, Sekbanı Cedid adını duyduğum gün idi. “Sekban-ı Cedid’in yeni av köpeği bakıcısı kimseye söylendiğini duymuştum” dediğim doğrudur. Farsçada sekban-ı cedid, av köpeği bakıcısı demektir. Lügate bakabilirsiniz.

Müftü: Senin tasvip ettiğin katledilen dinsiz Yeniçerilerin içinde yer alan Sekbancıbaşıyla karıştırmışsın Şeyh Efendi. O yakıştırma seninkilerin adıdır... O da biline.

Kadı: Şeyh Efendi doğru söyle, vakfınızın bulunduğu dergâhta mensuplarınızın toplantılarında kimlere lanet edersiniz? Muaviye ve Yezit’e lanet eder misiniz?

Cevap: Kadı Efendim Hazretleri, suçsuz yere topluca ahalinin kanını dökenlere lanet ediyoruz. Hz. Peygamberimizin Ali’nin evladının Ehl-i Beytinin kanını döken Muaviye’ye, Yezit’e lanet ediyoruz. Yezit’in yaptığı o şenaati tensip eden, hafife alan, beğenenlere de lanet ediyoruz.

Kadı: Şeyh Efendi, Allah tövbe edenin günahını af eder. Siz küfrü kebir günahı kebir üzeresiniz. Yezit ve Muaviye ölmeden tevbe etmiştir. Allah onları af etmiştir. Böyle bilesin, var mı diyeceğin?

Cevap: Efendim Kadı Hazretleri, Allah, Hz. Hüseyin katlinden Yezid’i, Muaviye’yi af ederse onlara lanet ettiğimizden dolayı bizleri de kolayca af eder. Sen bizleri boşa küfür ve günahkârlıkla suçluyorsun. Bu da biline.

Ertesi Gün

Kadı, solunda oturan çok haşmetli Müftü Efendiye de soru sorma hakkı verdi.

Müftü: Şeyh Efendi, Müslüman’ım dersiniz. Ehli Sünnet takvası üzere tevbe estağfurullahı devam edenin günahlarının af olacağına inanmıyor musun?

Cevap: Müftü Efendi, kişi işlediği günahı tevbe ile af ettiremez. İhlal edilen şeyi yerine getirmediği, döktüğünü doldurmadıkça, ağlattığını güldürmediği, yıktığını yapmadıkça, zararı ziyanı tazmin etmediği tövbeye devam etmekle, işlenmiş günah af olacağına biz Müslümanlar inanmayız. Allah af edecekse eder, O’na da mani olunmayacağına inanırız.

Müftü: Şeyh Efendi, Ürgüp İhlara tarafından gayrimüslim mücriminin keferelerin dergâhınıza gelip ayinlerinize bile katıldığı, onlarla hoş sohbet ettiğiniz duyulmuştur. Ayetlerle hadislerle muteberdir, keferelerle dost olmanın günah olduğu bilinir. Ayrıca

Müslüman olmayanın Cennet'e gitmeyeceği bilinir. Bu kişilerle nasılda dostluk kurarsın? Bu işlediğin cürüm katlini gerektirir. Günahtır. Bu olaylara itirazın var mıdır?

Cevap: Müftü Efendi Hazretleri, Kadı Efendi Hazretleri. Biz Müslümanlar siz Ehl-i Sünnetler gibi düşünmüyoruz. Bir defa: Gayr-ı müslümler Ürgüp'den değil, Kudüs tarafından, Kudüs Muhafaza Paşası Ahmet Paşa ile beraber Hünkâr Hacı Bektaş Veli Mukaddes Hazretlerinin türbesini ziyarete gelmiş ümeralardır. Sıfatı mukaddes Ahmet Paşa ile çokluk kurup gayr-ı müslüm başlarında Ahmet Paşa Hazretleri ile geldiler Üç gün misafirimiz oldukları doğrudur. Siz Ehli Sünnet cemaati de bilirsiniz ki biz Müslümanlar misafire çok değer veren Oğuz Türkmenleriyizdir. Misafirperverliğimizi siz Ehl-i Sünnet cemaati kişiler de tarihlerce takdir etmişsinizdir.

İkincisi, biz Müslümanlar dergâhımızda din ve mezhep ayrımı yapmayız. Kişiye memleketine bakılmadan hürmet edilir.

Üçüncüsü, bizim dergâhımız mensuplarımızın görüşü kişilerin din ve mezhebine bakılmadan her iyi insan, her iyi güzel ahlaklı insan Cennet'e girecektir diye inanıyoruz

Ertesi Gün

Kadı: Neden kadınların dergâhın ayinlerinde toplu olarak bulunmasına mani olmuyorsunuz? Ehl-i Sünnet din âlimleri zikir halkalarında asla kadın bulundurmaz. Dinimiz iki kadını bir erkeğe denk şahit kabul eder. Mirasta erkeğin yarısı kadar pay alır. Siz nasıl olurda onları meclisinize alırdaki aynı mekân içinde oturabilirsiniz? Her hareketiniz katlinizi gerektirir. Küfrü kebir yapmaktasınız. Bunlar da malumumuzdur. Ne dersiniz?

Cevap: Efendim Kadı Hazretleri, sünnet ehli cemaatinin bilginlerinin uyguladıklarını duymuş, düşünmüşüzdür.

Bizim dergâhlarımızda, Kuran'da sık sık geçen "ya eyyühelleziyne amenu" ayeti, Allah'ın kadın-erkek ayırt etmeden eşitliğe hitabı olarak bilinir. Ayrıca tarihten gelen eşitliği kabul ederek Hacı Bektaş Veli'nin "Erkek aslan, aslan da dişi aslan, aslan değil midir? Kadınlar da sizin bir parçanızdır. Onları cemaatinizde ayırt etmeden şereflice, hürmetlice değer verin" dediği sözüne inanarak kadın erkek eşitliğine alışılmıştır. O tarihten beri biz Müslümanlar kadın boşayan erkeği düşkün yaparız.

Kadı: Şeyh Efendi utanmıyor musunuz? Böyle bir küfre delalete düşerek Sünneti çiğniyorsunuz, inkâr ediyorsunuz. Şunu bilin ve inanın ki, kadını almak farzdır, boşamak sünnettir. Erkeğe bu boşama salahiyetini Ehli Sünnet dini vermiştir. Dinimizin verdiği sünneti ihlal etmekte kâfirliktir, bunu da bilesin.

Cevap: Efendim Kadı Hazretleri, biz Müslümanlar karı koca aile ocağında kadını daha önde muteber görmüşüz. Kadın boşamayı günah saymışız. Dergâhlarda kadın boşamak suçundan erkekler düşkün olmaktadır. Ben de böyle inanıyorum.

Müftü: Şeyh Efendi, duymuşuz şu sapıklığınız devam etmektedir. "Dinimiz akıl dini" dermişsiniz. Dinimiz akıl dini olsaydı inanmayı imanın şartı kabul etmezdik. Siz hiç düşünüp akıl etmez misiniz de dinimize iftira edersiniz?

İkincisi, Ehli-sünnet âlimleri, evliyalı kabul etmiştir ki dinde akıl İslam'a uyacaktır. Akıl dinidir diye kabul edemeyiz. Dinde değişikliği kabul edemeyiz. Duymuşuz siz bazı dini umdeleri değiştirerek, akla uydurmaya çalışarak küfürde kararlı olmuştunuz.

Dinimiz akıl dini olaydı iman öne alınmazdı, çünkü o şeye öyle inanacaksın iman dinidir. Aklın bir şeyi düşünemezsiniz. Neyin dine uyduğuna bakar öyle kabul edersiniz. Dini o şeye uyduramazsınız. Ya inanırsın ya küfürde kalırsın. Küfrü kâfirin katli vaciptir.

Cevap: Efendim Kadı Hazretleri, sizin Ehli Sünnet yolunuz kıyas-ı fıkha dayanır. Biz Müslümanlar İslam dinini akıl yoluyla evvelden beri uygulamaktayızdır. Buna böyle inanıyorum. İnanmasam da önüne geçmem mümkün değildir.

Allah kitabında, “aklınızı kullanın” buyurur Akıl sahiplerine hitap eden Kuran’da akıl edenlere çok pay vardır. Emr-i hitap vardır.

Dinde akılı kullanmak, dinde akılla fetva vermek, biz Müslümanlarda evvelden beri gelmektedir.

Ehli Sünnet bilginleri ise kıyas-ı fikh ile dini fetva-i şerifler vermişler. Kıyas-ı fikhî dine uygulamak bu zamanımız da meydana çıkmamıştır. 1250 seneden beri devam etmiş gelmiştir. Sünnet vel cemaat ehli kıyasla fetva verirler. Bizim Müslümanlar akılla fetva verirler. Bu vebalı şahsıma yüklemeniz Allah’tan reva değildir.

Ertesi Gün

Kadı: Şeyh Efendi, sorularıma doğru düzgün cevap ver. Dini sapık bir inanışın mensubu olarak yaşıyorsunuz. Küffar olarak öleceksiniz. Ehl-i Sünnet dininden ayrılmışsınız. Şu son günlerinde tevbe etmeniz gerekir. Ehli Sünnilik dininden çıktığınız kâfırlıktır. Kâfirin katli vaciptir. Yaşamaktansa ölmeniz, öldürülmeniz daha hayırlıdır. İtirazın var mı? Anlat bakıyım.

Cevap: Efendim Kadı Hazretleri, Ehl-i Sünnet dini diye bir din yoktur. Ulu Allah böyle bir din kurulması için vahy edipte bir peygamber göndermemiştir.

Efendim Kadı Hazretleri, ben mahkeme erkânınıza kıyamla söylüyorum. İslamiyet kurulmadan evvel Mekke şehrinde iki aile arasında idareyi siz değil biz yürüteceğiz, öbür aile ise illa da biz yürüdeceğiz diye tartışmalar sürtüşmeler devam etmekte idi.

Kadı: Eee Şeyh Efendi, anlat; anlat neler anlatacaksan, korkmadan anlat!

Cevap: Efendim, bu iki aileden biri Haşimi ailesi, öbürü de Emevi ailesidir. Birbirlerine üst olmak için sürtüşmek devam ederken İslamiyetin kurucusu Haşimi ailesinden büyük ecdadım peygamber Hz. Muhammed, Allah’ın vahyi ile İslamiyeti kurmuştur. Hz. Peygamber ölene kadar Emevi ailesi Haşimilerin üstünlüğünü kabul etmişlerdir.

Sonra Emeviler, Haşimi ailesinden olan peygamberin soyunu sopunu kılıçtan geçirmişlerdir. Bir tek İmam Zeynel Abidin kalmıştır. Emevi ailesi 83 sene tam manası ile hükümetin idaresini ellerinde tutmuşlardır.

Türkler ve İranlılar ayaklanmış, Ebamüslüm adlı bir Emir’in riyasetinde. Emevi ailesini hükümet idaresinden uzaklaştırmış. Emevilerin Haşimilere yaptığı gibi Emevilerin hepsini kılıçtan geçirmişler. Peygamberin sülbünden, Hz. Fatma’nın rahminden gelen nesil olan İmam Cafer Sadık hükümet idaresini kabul etmeyince, Haşimi ailesinden Peygamberin amcası Abasın soyundan gelenlere hükümet idaresini Türklerin ve İranlıların Emiri Ebamüslüm teslim etmiştir.

İslam âleminde tek siyasi aile kalmıştır. O da Haşimilerdendir, Abbasoğulları Halifeliği ve dini Peygamberin soyu, sülbü olan İmam Cafer Sadık’tan ve Ehl-i Beyt ailesinden kıskanmıştır. Onların Halifeliği ellerinden alacakları kuşkusuna kapılarak onları devlet idaresinden ve din adamlığından uzaklaştırmıştır. Saltanatlarının rakibi olacağı korkusundan kurtulmak için düşündüler, düşündüler, mahkemeleri ve idare fikhını değiştirmek yolunu buldular.

Para zoruyla “İmam Azam” denen Numan Hoca’yı, Malik Hoca’yı, Hanbeliyi, Şafi İdris Hoca’ları mahkemelerin başına getirdiler. Adını da Sünnilik koydular.

Sünnilik asla ve asla din ve mezheb değildir. Halife’nin sarayında hükümet etme siyasi grubudur. Haşimilerden olan Ehl-i Beyt ailesini siyasi idareden, mahkeme kararlarından, onların fikri fikhını uzaklaştırmak için kurulmuştur.

İşte, Sünnilik bundan başka bir şey değilken, sonradan dini mezheb oluverdi. Daha sonra bu mezheb din yerine geçti. Din yerine geçen bu Sünnilik mezhebini kuvvetlendirmek için devlet parası ile tarikatlar kurdurmuş, bu mezhebi desteklettirmişlerdir. Vebalı boynuma

bidattır. İslam Âleminin Kuran'ında ve Peygamberinin kuralında böyle bir Sünni Mezhebin yeri yoktur. Ama hükümeti idare etmek için kurulan siyasi gruptur.

Nasıl Emevi ailesi hükümet idaresini eline alınca Haşimilerin ailesini katletmişse, Abbası Halifelîği de hükümet idaresini eline alınca uyduruk olarak kurduğu Sünnilik ile Ehli Beyti katletmiştir.

Kadı: Şeyh Efendi, Şeyh Efendi, sözü uzatmakla ömrünü biraz uzatmak istiyorsun, ama kendini haklı çıkarmak için söylediğin sözler idamını gerçekleştirdi de geçti bile.

Miri Alay Kaim Makamı (Müdahale ederek): Kadı Efendi Hazretleri, Şeyhin konuyu tamamlamasını ben de istiyorum. Tensip buyurun devam etsin.

Kadı: Şeyh Efendi, kaldığın yerden devam et bakalım.

Cevap: Efendim Kadı Hazretleri ve Mahkeme-i Şeria'nın faziletli erkânı, hükümet idaresi Selçuklu ailesinin eline geçtiği zaman ise Türkmen düşmanlığı, Oğuzların katledilmeleri aynı hızıyla devam etmiştir. Selçuklu devleti [Hicri] 600 yıllarında Türkmen katliamına başladığı sıralarda, Oğuzlarımızın başında bulunan, Babalar, Dedeler tahammül edememişler, istemeyerek devletin idaresine karşı çıkmışlardır. Selçuklu devleti bu karşı durmayı kanlı şekilde [H.] 638 tarihinde bastırmıştır. Türkmenleri tam manasıyla kılıçtan geçirmişlerdir.

Katliamdan arta kalan Babalılardan Barak Baba ve arkadaşları Mavara-ün Nehir de İlhanlı Devleti merkezine kadar gitmişler, Babalıların kanının alınmasını istemişlerdir. Moğol hükümdarı Babalılarla dini inanış, fikir birliği oluşturmuşlardır. İntikam almak için ordularıyla Anadolu'ya girmişler. [H. 641.] Köseadağı savaşında Selçuklular yenilmişlerdir.

Karşılarında güçlü Selçuklu devleti yerine küçük küçük beylikler görmek istemişler. Her beyliğin başında bulunan beye müşavir olması için bir Baba atamışlardır. Beyliklerde Babalar müşavir, vezir, elçi olmuşlardır. Moğollar da bir siyasi idari hükümet yürütme grubudur. Babalılar inanışında olan Oğuzların, Türkmenlerin hakkını hukukunu korumuşlardır. Babalılar ve Hacı Bektaş Veli grubu olan Türkmenler katledilmemişlerdir. Selçuklu grubu olanlar katledilmişlerdir.

Bu gruplar Hükümet idaresinin balını, kaymağını siz yemeyin biz yiyelim diye merkezi hükümetin etrafında grup olma topluluğudur. Din değildir, mezhep değildir. Cahiller onları din ve mezhep saymaktadırlar.

Tarihte birisi gelmiş, öbürüsünü katletmiştir. Hükümetten uzaklaştırmıştır. Tarihte zaman gelmiş hasımlar dinsiz sayarak hükümet merkezinden katlederek uzaklaştırmıştır.

Mahkeme-i Şeria'nın mühim erkânı olan sizlere kıyamımla sözlerime devam ediyorum. Osmanoğlu Beyliğinde de Babalılardan hatırlı müşavirler bulunmaktadır. Ecdadım Hacı Bektaş Veli Türkmenlerin dilinin, örfünün, adetlerinin, geleneklerinin korunmasını Osmanlı beyliğinden rica ederek istemiş. Beylik de himmet eyleyip, imparatorluk olursak, ordularımızla, beylerimizle, valilerimizle, sarayımızda hükümdarlarımızla hükmettiğimiz yerlerde Türkmenleri konar göçer olsun yerleştiği yerlerde olsun geleneğine, göreneğine, diline, örfüne, âdetine engel olmak dursun, yardımcı olacağımıza kasem olsun demişlerdir.

Osmanoğlu beyliği, imparatorluk olduktan sonra bu yeminlerine sadık kalmışlardır. Ama [H.] 930 senesinden sonra tarihte hiç misli bedeli görülmemiş Alevi katliamı yapmışlardır. Yazıklar olsun, lanetler olsun kanlı katil olan devlete de, kişilerine de. Hükmettiği hükümetinin idaresini tesirli etmek için dini bahane ederek, muhalif tarafı dinsiz gösterip, katletmektedirler.

Devlet idaresini beğenmeyen olabilir. Her hükümette olmuştur. “Bizim gibi düşünmeyen kâfirdir” diye katledenler kendileri kâfirdir de, kâfirliklerinden haberleri olmayan gafillerdir.

Sünnilik Mezheb değil, hükümet idaresinin çarkını yürütmek için kurulmuş gruptur. Sonraki tarihlerde dinin mezhebi olmuştur; daha sonraki tarihlerde de din olmuştur. Muhalif grupları da böylece din adına katletmeye devam etmektedirler. Allah tarih boyunca, suçsuz yere akıtılan kanların hesabını sormuştur. Anadolu’umuzda binlerce devleti haksız akıtılan kan yıkmış. Yıkılmış yerleri yurtları kaybolmuş. Ahrette de dökülen kanın cezası ayrıca sorulacaktır.

Kadı: Vay Şeyh Efendi, vay! Mahkemeyi bir celse uzatmakla ne kâfirlikten kurtulursun, ne de küfr-ü sapıklığından dolayı idamdan kurtulursun. (Bunu söyledikten sonra topuzunu tunç zile vurdu, günlük celseyi kapattı.)

Ertesi Gün

Kadı: Şeyh Efendi, dergâhınızın mensubu mülhitlerin Ehl-i Sünnet vel cemaatin ibadetini tensip etmediği, Mübarek Hac, Zekât, Oruç, Namaz gibi dinimizin icabı olan bu şeyleri “şekil ibadettir, biz onu yapmayız” dedikleri duyulmuştur. Dinimizin bu icaplarını kabul etmeyenler kâfirdir, katli vaciptir.

Cevap: Efendim Kadı Hazretleri, dinimiz güzel ahlaktır. Kimin ahlakı güzelse dini güzeldir. Kötü kişinin şekil ibadeti ile dini makbul değildir. Burada ahlakın güzelliği ve niyetin güzelliği de hesap edilmelidir. Burada bulunmayan, mülhit dediğiniz kişiler söylemiş mi söylememiş mi gıybet oluyor. Dinimize dil uzatan cahilin vebalını ben üstlenemem.

Kadı: Şeyh Efendi, Allah Arapça buyuruyor. Kuran-ı Kerim Arapçadır. Peygamber Arapça konuşuyor. Sizin dergâhlarda neden Türkçe dua ediyorlar? Ehli Sünnet âlimlerine, evliyalarına muhalefet etmeniz küfür değil midir? Dine muhalefet eden kâfirin katli vacip değil midir?

Cevap: Efendim Kadı Hazretleri, beni idam edecekseniz, ediniz. Mensubumuz olan Oğuz Türkmenlerin şehirde yaşayanı pek azdır, çoğu konargöçerdir. Çoğu köylerde yaşarlar. Arapçayı bilmezler. Kendi lisanları ile yaradanlarına yalvarmalarının günah olduğuna inanmıyoruz. Dergâhlarımızda da Türkçe dua ve niyazda bulunuruz

Siz efendim, kendiniz bunların ağzından kulağınızla duymadınız. Konargöçerlere ve köylülere konuşukluğunuz yoktur. Beni de duymadığınız hayali şeylerle bir mülhid olarak suçlayarak kendiniz vebal yükleniyorsunuz. Türkmenleri bahane ederek beni asmak istiyorsunuz. Sizin yok dediğiniz, kabul etmediğiniz Allah’ın var olduğunu ben biliyorum, varlığını kabul ediyorum.

Kadı: Şeyh Efendi, siz Allah’a duaya, tevbeye niçin inanmıyorsunuz? Neden Kuran okumanın faziletine, günah af etmenin yollarına itikat etmiyorsunuz? Nasıl Allah’ın kuluyuz diyebiliyorsunuz? Böyle küstahça kulluk mu olur?

Cevap: Kadı Efendi Hazretleri, biz Müslümanlar günah etmemeye daha çok ehemmiyet ederiz. Mensuplarımıza, “Eline diline beline sahip ol!” deriz. İşlenmiş bir günah için, kul hakkı için tövbe etmeye, şu kadar sayı ile küçük sure, şu kadar büyük sure okumayla günahın af olacağına güvenmeyiz. Amma Allah’tan da hiç bir zaman ümidini kesmeyiz. Allah dilediğini af eder. Tamamen tevbe estağfurullahı da kapatmayız. Dua ve yakarıшта teşvik, tensip tavsiye ederiz. Tövbe makbulümüzdür, ama günah işlemek daha makbuldür. Kişi nefisini bilmelidir. Rabbini bilmek için nefisini bilip günah etmemeye gayret gösterir.

Kadı: Şeyh Efendi, ehl-i sünnet âlim ve evliyalrı size dinsiz, mezhepsiz derler. Mezhepsizliği kabul ediyor musunuz? Namaz kılmıyorsunuz. Allah’tan korkmadan namaza şekil ibadeti demekle kâfir oluyorsunuz.

Cevap: Efendim Kadı Hazretleri, Mahkeme-i Şerriye'nin güzide erkânı olan sizlere kıyam ederek anlatayım. Namaz kul ile Allah arasında bir gizli sırdır. Biz Müslümanlar Dergâh'ımıza gelen bacılarla kardaşlarla Allah'ın birliğine inanan kişileriz. Ecdadım Muhammed'in Peygamberliğine inanırız. Kitabullah'tan ayrılmayız. Dergâh toplantısında boy abdesti alırız. Hecasetten, necasetten tahireti kemal ile bulunuruz. Hür Müslümanların istikbali ile akşam vaktinde geliriz. Gündüzleri Oğuzlarımız işiyle meşguldür. Geceleri yolumuza, erkânımıza katılmaya niyet ederiz. Kıyam bulunuruz. Nefeslere kıraat ederiz. Pirin huzuru Meydan Hak divanıdır. Rükû ederiz. Duaya durur, sücud ederiz. Edep üzere otururuz. Bütün bu dergâh toplantılarını ayete, Kuran'a uyarak yaparız. Hizmetlerimizin Kuran'da yeri vardır.

Ehl-i Sünnet vel cemaat ise sahte hadislerle şekil yolunu yürütmededirler. O sonradan uydurulduğuna kendilerinin de inandığı halde o hadislerle şekil ibadeti yapmaktadırlar.

Bizler asla küfür üzere değiliz. Siz bizim yolumuza, erkânımıza iftira ediyorsunuz. Beni öldürmekle tehdit ederek, kâfirsınız diyerek günah ediyorsunuz, haddi aşıyorsunuz. Bu ithamları taşıyamıyorum. Asla kabul edemem. Yüzüme karşı bu çirkin iftiraları söylemeden asabilirsiniz. Tezden asın. Mahşerde Allah'ın huzurunda sizi af etmeyeceğim.

Kadı: Şeyh Efendi, haddini bil, terbiyeni takın. Sorularıma cevap ver! Ehl-i sünnet âlim ve evliyalari size dinsiz, mezhepsiz derler. Mezhepsizliği kabul ediyor musunuz? Hayatın boyu hataya düştüğünü itiraf ederek tevbe edecek misin? Ehl-i sünnet mezhebi kabul edecek misiniz?

Cevap: Efendim Kadı Hazretleri, birkaç gün evvel anlatmıştım. Sizin Ehl-i Sünnet Mezhebi dediğiniz kişiler Hz Peygamber'i görmediler, tanımadılar, soyu sulbü de değiller, Müslümanlığa ne kadar yaklaştılar bilemiyorum. Amma biz İslamiyet yolundan hiç sapmadığımız için senelerce sonra kurulan mezheplerine girmedikimiz doğrudur. İslamiyetten hiç ayrılmadığımız için sonra kurulan mezhebe girmemiz gerekmezdi.

Ertesi Gün

Soru: Şeyh Efendi, son ifadelerde ne diyeceksiniz?

Cevap: Efendim Kadı Hazretleri, bulunduğunuz makam, oturduğunuz post kadılara Allah'ın verdiği canı almak, idam etmek salahiyetini vermiş. İdamı durdurma, suçluyu af etme salahiyetini de vermiştir.

Kadı Efendi Hazretleri, çok duyulmuştur kadının idamına karar verdiği kişi daha asılmadan kadının idamı gelmiş, kadı daha evvel asılarak öldürülmüştür. Asılmasını istediği hayatta kalmıştır.

Kadı: Şeyh Efendi, bizim kara cellât ne güne duruyor? Eli çok çabuktur. Ben “el cevap, idam” dedim mi o hemen ipini çeker. Bunu bilesin.

Cevap: Kadı Efendi Hazretleri, benim idam edilmekten asla korkum yoktur. Padişah emri ve fermanı varsa ben de Allah'a inanıyor, Allah'a güveniyorum. Başka diyeceğim yoktur.

Kadı: Şeyh Efendi, Halifeler Cenab-ı Hakk'ın her türlü gûnahtan azad kullarıdır. Bazen halka hoş gelmeyecek şeyler yapsalar bile bunda ilahi bir hikmet vardır. Kadılar da aynı öyledir. Bu ulema fetvasını kabul etmeyen kâfirdir.

Cevap: Kadı Efendi Hazretleri, ben idam edilsem, Anadolu'dan bin tane Hamdullah doğar, onların da hiç biri kabul etmez. Kadılar da, Halife padişah da insandır. Günah işler. Cezasını da çekecektir. Mensuplarımızdan kimse böyle şeye inanmazlar.

Kadı: Şeyh Efendi, ehl-i sünnet mezhebinden olmayan küfür içinde olduğundan katli vaciptir. Ehl-i sünnet dışında her mezhep sapıktır. Alevilik olsun, Bektaşilik olsun, Şiilik olsun, bunlar sonradan çıkmış sapık mezheplerdir.

Cevap: Efendim Kadı Hazretleri, bizlerin Ehl-i Sünnet mezhebinden olmadığımızı sen de biliyorsun. Müslümanım, müslümanız. Müslüman olmanın şartında, iman etmenin şartında böyle bir tafsilatın da olacağına inanmıyorum. Hz. Ali'yi ilk halifelerden önde severiz.

Siz ehl-i sünnet için öyleyse sizin için olsun. Biz Müslümanların Müslüman kalması için Kelime-i Tevhid yeterlidir. Peygambere şahadet yeterlidir. Hükümdarı sevmekle dinin ilgisinin alakasının olmayacağı kanaati bizlere yerleşmiştir. Adil veya zalim pek çok hükümdar yaşamıştır daha da yaşayacaktır. Din, hükümdar sevme dini değildir. Güzel ahlak dinidir.

Kadı: Şeyh Efendi, duymuşuz ki siz Hz. Aişe validemize dil uzatırmışsınız. Mensuplarımız sepn-i lisan (hakaret) sözü söylemiştir. Hiç bu tür mensubunuza ceza verip, düşkün ettiğiniz olmuş mudur?

Cevap: Efendim Kadı Hazretleri, bizim cem cemaatimizde onun hiç adı geçmez. Sevmediğimiz doğrudur, amma küfür etmeyiz. Küfür edeni de cemaatimizde duymadım. Onun ruhundan dünyada ve ahirette şefaate beklemeyiz. Allah'tan; mübarek, muazzez, ruhu mücessem, ervahı münevver evliyalarından; Hz. Peygamber ve onun Ehlibeyt'inden dünya ve ahirette şefaatine sığınmak ve şefaatlerine Allah'tan müsaade et diye dua ettiğimiz mukaddes kudsi ruhların sahipleri bizlere yettiği için onların adlarını Cem cemaatimizde anmıyoruz.

Kadı: Şeyh Efendi, hem Allah'a inanıyoruz diyorsun, hem hayrın ve şerrin Allah'tan geldiğine inanmıyorsun. Bu sapıklık küfür değil mi?

Cevap: Efendim Kadı Hazretleri, Allah hayrı yaratır, çünkü bizim yaratılışımız fetret-i ilahi hayırdır. Görmemiz, duymamız söylememiz, yememiz, içmemiz, gözümüz, kulağımız hayırdır. Elimiz, ayağımız hayır için yaratılmıştır. Kişi bunlarla yaptığı kötülükten mesuldür. Allah'ın adı ve sıfatları içinde acıyan bağışlayan esirgeyen seven af eden nimet veren olduğu halde şer veren şeyler, kötü, kötülük, şer adı yoktur.

Kötü olayın faili fiildir. Suçlu o fiili işleyendir. Mücrim mahkemeye geldiğinde kadı cezayı mücrime verir. Allah'tan geldi, şeytandan geldi diye başka fail aranmaz.

Niğde'den Gelen Müftü: Şeyh Efendi, Allah'tan kork, peygamberden utan! Hayrı şerri, kazayı kaderi yaratan Allah'tır. Küllü şeyin halikın ayetine inkârın var senin.

Cevap: Efendim Müftü Hazretleri, insan hayra da şerre de bizzat kendisi vesiledir. Hayrı da kendi yaratır. Şerri de kendi yaradır. Hayrı yaratıp hayırlı hayır iş yapana Allah ecr-i lütuf verir, hayırdan faydalanan kullardan dua alır. Mükâfat, devlet maaşı, taltif alır. Şerri yaratan şer iş yapar. Şerri işleyen Allah'tan günahın cezasını alır. Kullarından beddua ve hapislik cezası alır.

Kişi kazayı da kendi yaratır. Mesul kendisi tutulur. Biz Müslümanlar kadere inanmayız. Eskiden beri kaderci değiliz. Bize böyle yerleşmiş böyle devam ediyor. Biz Müslümanlar her işimizde Allah adını anarak, Allah adına hayır işleri yaparız. Şer iş ise Allah adına Allah namı hesabına yapılmaz. Bu da biline.

Kadı, postun solunda oturan Müftü'ye yaklaşıp, yumruğunu yere vurur ve “Soracaklarını tamamla Müftü Efendi” der. Müftü, Hamdullah Efendi'nin idamını geciktirmek, Kadı ise hemen idam ettirmek istemektedir. Hamdullah Efendi bir hafta içinde idam edilmezse padişah tanzir ve ceza alacağını düşünmektedir.

İstanbul Alevi-Bektaşî dergâhlarında ve Eskişehir Seydigazi Dergâhında bir katliam yaptırılmış, bunu yapan devlet görevlilerine Padişah ödülleri vermiştir. Kırşehir Kadısı da

böyle bir ödüle konmayı düşlemekte ve Hamdullah Çelebi'yi Cuma günü asmayı düşünmektedir.

Ertesi Gün

Kadı, mahkemeyi başlatır. Postuna oturur, ayakta duran Çelebi Şeyh Hamdullah'a sorar.

Kadı: Söyle bakıyım, bu sapıklığına devam edecek misin? Ehl-i Sünnet yoluna beli diyerek iman getirecek misin?

Cevap: Efendim Kadı Hazretleri, sizin Eh-li Sünnetiz demekle adalet ve sevgi ile hiç alakanız yoktur. Bana kaç gündür bu tacizane yaptığınız zulmü yürüden devletin kadısının çağırıldığı yola Müslümanlığımdan geçip de tensip mi edeceğimi istiyorsunuz?

Hız. Ali'nin buyruğu, kendi ağzından ilk çıktığı gibi inandığımız sözü bana gereken kuvveti veriyor. Buyuruyor ki, "Mazlumun zalimden öç alacağı gün, zalimin mazluma zulmettiği günden daha çetin olacaktır." Dediğine inanıyorum. Size acıyarak tebliğ ediyorum, zalimsiniz, zulümde hattı aştınız!

Kadı: Şeyh Efendi, tammamat-ül mahkeme! (Mahkemen tamamlandı.). Allah adına, Peygamber Muhammet adına, İslam ve Kuran adına kurulan Şariat Mahkemesinde senin kanın, senin boynunadır!

Kadı: İbrahim Selamet Efendi, son sözünü söyle. İslamın umdelerine bağlı kalacağına ikrar veriyor musun? Şeyh Hamdullah'ın mahkemede söylediklerini duydun, dinledin, Onun izinden gitmeyeceğine tevbelersun mu?

İbrahim Selamet Efendi: Ağam Şeyh Hamdullah'tan sonra bana bu dünyada yaşamak haram olsun. Onu darağacında görüp sağ dönersem Allah'ın kulu olmayayım. Yaşarsam onun izinde, ölürsem onun yolunda öleyim. Son sözüm budur!

Kadı: Memiş bin Habib, sen söyle. İslam dinine ve devleti İslam Halifeyi Müslüman olan Padişahımızın idareyi icraatına muhalif olmayacağınıza, pişman olup tevbe ve yemin edersen ifadene devam edelim mi?

Memiş bin Habib: Dergâhımız Şeyhi Seyyid Hamdullah Efendi'nin izinden gideceğime, ölümde dirimde onun mübarek fikirleri ile olacağıma yemin ederim.

Kadı: Koçaroğlu Halil İbrahim, sen söyle. Ya din-i İslama dönmeyi kabul edersen, tevbe edersen. Ya da Kanın şimdi senin boynunda!

Koçaroğlu Halil İbrahim: Hız. Hüseyin Kerbelâ'da Yezitten medet beklemedi. Onun mübarek şehit kanıyla İslam dini yolunu karanlıklardan ağarttı ise senden ve mahkemenizden medet ve merhamet beklenemez. Şeyhimizin yolunda, izinde hiç hata görmemekteyiz. Aynı akıbetin aydınlık olduğuna inanıyorum. Son sözüm budur!

Kadı: Resul bin Derviş Hüseyin, sen son sözünü söyle.

Resul bin Derviş Hüseyin: Ben Hak-Muhammet-Ali Yolundan sapmadım. Sizden ve mahkemenizden medet mürüvvet beklemem. Şeyh Hamdullah Efendi'nin bütün ifadelerine aynen katılıyorum. O Ahirette Cehennem'e giderse bana Cennet haram olsun. Kadı, sen son sözünü söyle!

Kadı: Hüseyin Balım, sen son sözünü söyle.

Hüseyin Balım: Kadı Kadı, benim son sözüm, Çelebi Hamdullah'tan sonra bu dünyada yaşamak bana haram olsun. Allah dünyada, ahirette bizleri ayırmasın. Sana ne söyleyeceği mişim? Son sözdür!

Kadı: Bektaş Resul, sen son sözünü söyle.

Bektaş Resul: Kadı Kadı, bize kalmayan bu dünya size de kalmaz. Çelebi Hamdullah Efendi'nin kaç gündür verdiği ifadeyi aynen tensip ediyorum. Diyeceğim yoktur!

Kadı: Derviş Yusuf, sen son sözünü söyle.

Derviş Yusuf: Çelebi Hamdullah asılınca bana bu dünyada yaşamak haram olsun. Onun nurlu yoluna aynen katılıyorum. Zerre kadar ne bir kusuru var, ne kabahati var. Günahsızdır. Ben de onun ifadesini tensip ediyorum, izinden gidiyorum. Ben de günahsızım. Sözüm budur!

Kadı, “Temmatil Mahkemet-ül Şeria-i İslamdır, yaz kâtip efendi!” dedi.

Perşembe günüdür. Hacı Hüsrev Çavuş ve arkadaşı mahkemeye gelir. Hamdullah Efendi ayakta, Kadı ve muavini ile Müftü postlarına oturmuşken İstanbul'dan gelen çavuşlar içeri girip bir zarfı Kadı'ya takdim eder, geri geri çekilip, ayakta beklerler. Zarfı açan kadının yüzünün rengi değişir. Tekrar tekrar İstanbul'dan gelen emre, ardından çavuşlara bakar. “Vay, vay... Bir gün evvel niye asmadım?” diye elini dizine vurur. Hırsla Müftüye dönerek, “Bu vebalden nasıl kurtulacaksın? Şeyhin infazını sen geciktirdin!” der.

Müftü, “Mahkemenin kadısı sensin, sorumluluk da yetki de sana aittir. Ne olmuş, emirde neler var?” der.

Kadı, “Ne olacak, Şeyhülislamın Muhammet Tahir Efendi imzalı yazısı ile tuğralı padişahın emr-i fermanını bildirir” der. Eliyle yukarı kaldırarak gelen yazıları yelpaze gibi sallar. “Şeyh Hamdullah'ın idamından sarf-ı nazar edilerek Amasya'ya sürgün edilmesi isteniyor.” der.

Zarfin içinde, Şeyhülislam M. Tahir Efendi'nin, Şeyh Hamdullah Çelebi'ye yazdığı özel bir mektup da vardır. Onu mahkeme kâtibine vererek seslice okumasını ister. Sonra Hamdullah Efendiye verir.

Hamdullah Efendi ayakta gözden geçirir. İstifini bozmadan, idamdan kurtulma sevincini gösteren bir hareket yapmadan vakur ve edalı şekilde, “Kadı Efendi, bendeniz Hacıbektaş kasabasındaki dergâhıma dönebilir miyim? Veya mahkemeyi devam ettirecek misiniz?” der.

Kadı, “Şeyh Efendi, Kırşehir Mutasarrıflığı ile konuşayım, seni ve kardeşin İbrahim Selamet'i tefrik edilecek çavuş nezaretiyle Amasya Kadılığına göndereceğim. Şimdilik kasabana git, öbür Cuma günü kadılığımıza gelirsin.” der.

Eskiden av köpeklerine bakan, bunları idare eden, yetiştirenlere Sekban denirdi.

Bkz. Hayat Büyük Türk Sözlüğü, sayfa 1048. Hayat Yayınları, İstanbul.

Mehmet Hamdullah Çelebi Kimdir ?

1746–1836 yılları arasında yaşamış olan Mehmet Hamdullah Çelebi, babası Feyzullah Çelebi'nin 1824 yılında ölümü üzerine postnişinlik makamına oturmuştur.

Aruz ve hece veznini ustalıkla kullanan yetenekli bir şairdir.

Makama oturduğunun ikinci yılında İstanbul'da tarihe Vakai Hayriye olarak geçen olay ortaya çıktı. II. Mahmut 1826 yılında yeni ve modern bir ordu kurulacağı gerekçesiyle Yeniçeri Ocağı'nın varlığına kanlı bir şekilde son verdi. Katliam benzeri olayda yirmi bin Yeniçeri ortadan kaldırıldı.

Yeniçeriler, Hacı Bektaş Veli'yi ocaklarının piri olarak kabul etmişlerdir. Ocaklarında her zaman Hacı Bektaş Tekkesi tarafından atanan bir Bektaşî babası bulunmuştur.

Yeniçeri Ocağı'nın ortadan kaldırılmasıyla sonuçlanan olaydan sonra Bektaşî tarikatı da yasaklandı. Değişik tekkelerdeki Bektaşîler sürüldü, yerlerine başka tarikatlardan kişiler yerleştirildi. Birçok Bektaşî tekkesi, türbeleri hariç olmak üzere yıktırıldı. Mülkler ve eşyalar devlet geliri olarak kaydedildi.

II. Mahmut, zamanının şeyhülislamının fetvasını da alarak Mehmet Hamdullah Çelebi'nin Amasya'ya sürgün edilmesiyle ilgili ferman çıkardı. Aynı fermanla yerine küçük kardeşi Veliyeddin Çelebi atandı. Veliyeddin Çelebi bir yıl kadar postnişinlik yaptıktan sonra 1828 yılında öldü. Postnişinlik görevine oğlu Ali Cemalettin Çelebi, 18 yıllık bir belirsizlik dönemi sonunda, 1846 yılında atandı. Veliyeddin Çelebi'nin ölümü, Ali Cemalettin Çelebi'nin atanması arasında geçen on sekiz yıllık süre içerisinde Tekke'yi İstanbul tarafından atanan Nakşibendi şeyhlerinin yönettiği düşünülmektedir.

Mehmet Hamdullah Çelebi, Amasya'ya sürgün olarak giderken Tekke'deki bir çok kıymetli belgeyi de beraberinde götürdü. Çocuk sahibi olamayan Mehmet Hamdullah Çelebi soyu yürümediği için belgelere sahip çıkılamadı ve belgeler kayboldu.

Amasya'da sürgününde ölen Çelebi, burada toprağa verildi ve kendisine özel bir türbe yapıldı.

Amasya'ya zorunlu olarak yerleşmesinden sonra şiirlerinde Hasreti mahlasını kullandı.